

УДК 374. (72+73)

Олена Теренко

ORCID0000=0003-1427-921x

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри практики англійської мови,
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка,
вул. Роменська, 87, 40002 Суми, Україна,
eterenko@ukr.net

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЗМІСТОВІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОВАЙДЕРІВ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ У США І КАНАДІ

У статті аналізуються організаційно-змістові аспекти діяльності провайдерів освіти дорослих у Канаді і США. здійснюється компаративний аналіз тлумачення концепту «зміст освіти дорослих» зарубіжними та вітчизняними науковцями. Досліджується сутність концепту «курукулум». Визначається специфіка діяльності американських та канадських центрів освіти дорослих. Прослідковується взаємозв'язок між центрами освіти дорослих та центрами розповсюдження знань. Встановлюються відмінності між програмами базової освіти дорослих і програмами професійної спрямованості та кар'єрного зростання. Аналізуються змістові блоки програм корпоративного навчання.

Ключові слова: зміст освіти; Канада; корпоративне навчання; курикулум; освіта дорослих; провайдери; програми базової грамотності; програми професійної спрямованості; США; центр освіти дорослих.

<https://doi.org/10.28925/1609-8595.2018.3-4.111115>

Вступ. Інтенсивний розвиток освіти дорослих є однією з тенденцій ефективного функціонування сучасного суспільства в умовах глобалізаційних, інтеграційних, демографічних та технологічних змін. Тому в освітній політиці розвинених країн світу, зокрема США і Канади, особлива увага приділяється освіті дорослих: формується законодавча база, створюється розгалужена мережа провайдерів освітніх послуг для дорослих, забезпечуються умови для освіти дорослої людини впродовж життя. Причому, змістові концепти освіти дорослих у країнах Північної Америки сприяють пролонгованому набутті дорослою людиною як соціокультурного, так й професійного досвіду. Оскільки в Україні відбувається реформування системи освіти дорослих, досвід США і Канади може стати у нагоді.

Аналіз наукової літератури засвідчив, що теоретико-методологічні засади освіти дорослих розкриваються у працях Л. Лук'янової, Н. Ничкало, В. Огнев'юка, С. Сисоевої та ін. Системи освіти США і Канади стали предметом дослідження В. Жуковського, Т. Кошманової, М. Лещенко, О. Романовського, А. Сбруєвої та ін. Проблемі освіти дорослих присвячені праці таких науковців як Н. Бідюк, М. Борисової, І. Литовченко, О. Огієнко, Н. Терьохіної, О. Чугай та ін. Проте проблема організаційних та змістовних аспектів діяльності провайдерів освіти дорослих у США і Канаді досліджено недостатньо, що обумовило вибір теми дослідження.

Мета статті – визначити та схарактеризувати організаційні та змістові аспекти діяльності провайдерської мережі освіти дорослих у США і Канаді, визначити особливості функціонування

центрів освіти дорослих, проаналізувати зміст їх навчальних програм.

Поняття про зміст освіти дорослих. У Концепції освіти дорослих наголошується, що «зміст освіти дорослих – обумовлені цілями і потребами суспільства вимоги до системи знань, умінь і навичок, світогляду, громадських і професійних якостей спеціаліста, що формуються у процесі андрагогічно орієнтованого навчання із урахуванням перспектив розвитку науки, техніки, технологій і культури» (Концепція освіти дорослих, 2011, с. 5).

В основі даного визначення лежать висновки науковців про те, що зміст освіти є: історичною категорією, своєрідною моделлю підготовки людини у відповідності до існуючих вимог суспільства (Савченко, 1997, с. 37); педагогічною моделлю соціального замовлення, яке вимагається суспільством від освіти (Лернер, 1983, с. 90); системою знань, практичних умінь і навичок та способів діяльності, досвіду творчої діяльності, світоглядних, моральних, естетичних ідей та відповідної поведінки (Гончаренко, 1997, с. 137); соціальним досвідом, який засвоюється конкретною особистістю і, переломлюючись через внутрішній світ особистості, стає суб'єктивним (Лернер, 1983, с. 143).

Звідси структура змісту освіти містить такі компоненти як: система знань про суспільство, природу, способи діяльності; досвід практичної діяльності; досвід творчої діяльності, який забезпечував би подальший розвиток культури людства; досвід ціннісного ставлення людини до навколишнього світу (Лернер, 1983, с. 151). Це стосується й змісту освіти дорослих. Звернемо увагу на той факт, що зміст освіти дорослих враховує не тільки запити суспільства, а й особистісні потреби дорослого.

На формування змісту освіти дорослих у США і Канаді поряд з філософією прагматизму Дж. Дьюї, здійснюють вплив філософія гуманізму, когнітивізму і технократизму. Проте для розробки змісту освіти дорослих суттєве значення має філософія неопрагматизму, яка є підґрунтям канадської та американської концепції прогресу, розвитку творчого потенціалу дорослої людини через пізнання соціального досвіду та залучення до нього.

Характерною ознакою змісту освіти дорослих є його подвійна природа: зміст освіти, розглядається як соціальний досвід і діяльність того, хто навчається з використанням цього досвіду. Це слугувало основою розробки курикулумів у освітніх інституціях освіти дорослих США і Канади.

Розгалуженість мережі провайдерів освіти дорослих у США і Канаді. Функціонування системи освіти дорослих у США і Канаді забезпечується великою кількістю провайдерів освітніх послуг дорослим, діяльність яких спрямована на задоволення їх освітніх потреб і запитів. Їх діяльність координується та підтримується не тільки на рівні штату (США) чи провінції (Канада), а й на державному рівні Міністерством освіти, Департаментом професійної освіти і освіти дорослих, Міністерство праці тощо (Терьохіна, 2014). Наприклад, у Законі про освіту дорослих та сімейну грамотність (США, 1998), наголошується на тому, що гранти на організацію навчання дорослих необхідно розподіляти між державними та приватними освітніми інституціями, громадськими організаціями та ін.

Нам видається обґрунтованим класифікувати провайдерів освітніх послуг дорослому населенню на: локальні (місцеві) освітні інституції (рівень штатів чи провінцій) – місцеві агенції, школи, коледжі, університети, центри розповсюдження знань, підприємства, центри освіти дорослих, центри зайнятості, громадські центри, виправні заклади та ін.; традиційні заклади – інститути неперервної освіти, вищі народні школи, університети третього віку та ін.; некомерційні організації – громадські, релігійні, спортивні організації, асоціації, центри освіти у громаді, центри виживання, рекреаційно-навчальні центри, сімейні центри та ін.; організації волонтерів – групи за інтересами: любителів квітів, «собачники», групи фермерів та ін., професійно-орієнтовані групи: бізнес групи, дискусійні клуби та ін.; приватні організації: тренінгові, мовні центри, консалтингові компанії тощо та приватні підприємства і компанії: корпоративне навчання, навчання на робочому місці; культурно-освітні організації: музеї, художні виставки, бібліотеки, театри, клуби та ін. (Огієнко, 2011; Терьохіна, 2015; Milana, 2014; Schmidt, 2016; Selman, 2016).

Зазначимо, що кількість провайдерів освіти дорослих у США і Канаді з кожним роком збільшується, що, з одного боку, засвідчує усвідомленість та прагнення дорослих людей навчатися впродовж життя, а з іншого – опікування державою про створення відповідних умов для організації навчання дорослої людини в зручному для неї місці і в зручний час.

Курикулум освітніх інституцій освіти дорослих у США і Канаді. Провайдери освіти дорослих у США і Канаді великого значення надають підготовчі курикулуми, який у вузькому значенні розуміється як навчальна програма, курс навчання, навчальний план, а в широкому – як сукупність цілей, планів, програм, підручників, посібників, методів навчання тощо (Радіонова, 2001).

На нашу думку, у північноамериканській освіті дорослих використовують такі моделі курикулуми: професійну, яка сприяє професійному розвитку дорослого; соціально-психологічну з акцентом на соціальних і політичних аспектах змісту освіти; ліберальну, яка, за влучним висловом П. Джарвіса, забезпечує «освіту вільного розуму» (Jarvis, 2004, с. 112).

На конкретному прикладі розглянемо курикулуми закладів освіти дорослих у США і Канаді. У кожній провінції Канади та кожному штаті Сполучених Штатів Америки функціонує Центр освіти дорослих чи Центр навчання дорослих, який пропонує дорослим освітні послуги з різних видів освіти дорослих.

Привертає увагу характеристика Центрів освіти дорослих професором Р. Сессмус, яка вважає їх «цілісними, проте не одноманітними, освітніми майданчиками для різноманітних груп з різними стартовими позиціями і потребами у навчанні... Центри не розділяють, радше приєднують; не «сортують» за соціальним походженням, не розмежовують академічну та неакадемічну подальшу освіту. «Вчимося разом» є не лише гаслом, а практикою, що вимагає індивідуального розвитку та диференціації» (Sussmuth, 2009, с. 58).

Курикулум Центрів освіти дорослих є індикатором взаємодії між навчальним закладом (курсами) та дорослою людиною у контексті врахування її освітніх потреб.

Обов'язковим складником курикулуму є програми з базової освіти дорослих, що націлені на усунення недоліків у читанні, письмі та рахуванні, для тих дорослих, які прагнуть підготуватися для отримання атестату про загальну (середню) освіту, підвищити свою конкурентоспроможність на ринку праці, продовжити професійну освіту. Наприклад, у Центрі освіти дорослих м. Кліруотер така програма розрахована на 130 годин. Важливо звернути увагу на той факт, що заняття організуються як у денний, так і у вечірній час (Milana, 2014).

Програма «Англійська як друга мова» теж пропонується всіма Центрами освіти дорослих. Наприклад, у Центрі освіти дорослих штату Коннектикут двохгодинні заняття відбуваються з понеділка по п'ятницю чи два рази на тиждень. Програма передбачає 6 рівнів підготовки. Наприкінці кожного рівня передбачено проходження тестування. Після закінчення програми, дорослий учень отримує сертифікат про її закінчення.

Великою популярністю серед дорослих користуються освітні програми, які підвищують конкурентоспроможність дорослого на ринку праці, зокрема, комп'ютерні курси, що пропонуються Центрами освіти дорослих з набуття навичок роботи з

такими програмними продуктами як: Microsoft Office, Microsoft Excel, Microsoft Power Point, та ін. (Центр освіти дорослих, 2011).

Освітні програми для професійного і особистісного розвитку відрізняються відкритістю, індивідуальністю, практичною спрямованістю, бінарною адаптаційністю (до потреб людини, до соціокультурних змін).

Як у США та і у Канаді програми освіти для професійного розвитку дорослих спрямовані на розвиток робочої сили, залучення до малого бізнесу, збільшення можливостей та розвитку умінь і навичок, поєднання теоретичного і практичного навчання на робочому місці, підготовка дорослих до змін у власній кар'єрі, підвищення їх конкурентоспроможності (Chugai, 2017). Необхідно звернути увагу на той факт, що програми для професійного розвитку дорослих користуються досить великим попитом. Програма «Малий бізнес – перші кроки» дозволяє зрозуміти з чого починати власну справу, як її розвивати тощо.

Привертають увагу програми особистісного розвитку дорослих у Центрах освіти дорослих. Їх існує широке різноманіття, оскільки вони розробляються у відповідності з інтересами, бажаннями, освітніми потребами дорослих людей. Назвемо деякі з них: програма «Живопис» дозволяє вчитися малювати; програма «Шиття», пропонує набути навички крою і шиття за допомогою кваліфікованого спеціаліста; програма «Секрет найкращої фотографії», спрямована на освоєння всіх можливостей цифрового фотоапарату; програма «Основи генеалогії» допомагає дослідити родинні зв'язки, побудувати «дерево родини»; програма «Швидка медична допомога» дає знання та формує уміння і навички з надання першої медичної допомоги (Центр освіти дорослих, 2011; Selman, 2008).

Звернемо увагу на той факт, що Центри освіти дорослих тісно пов'язані з Центрами розповсюдження знань, які знаходяться у структурах університетів. Це дає можливість залучати до проведення занять у Центрі освіти дорослих фахівців з університетів. Діяльність Центрів розповсюдження знань спрямована на створення умов для професійного і особистісного розвитку дорослої людини. Специфічними особливостями Центрів розповсюдження знань є їх висока мобільність щодо трансформації та розробки нових освітніх програм (Бідюк, 2014, с. 190). Наприклад, Центр розповсюдження знань університету Міссурі пропонує дорослим три блоки навчальних програм: базова вища освіта; додаткова професійна освіта; програми освітнього дозвілля. Тематика освітніх програм надзвичайно різниться: від програм розвитку сільського господарства, охорони навколишнього середовища до ведення домашнього господарства і зміцнення сімейних стосунків.

Особливості програм корпоративного навчання. Значним попитом як у США, так й в Канаді користуються програми корпоративного навчання дорослих, які надаються як в межах корпорацій, так й поза корпораціями (тренінги, програми професійного розвитку тощо).

Дослідимо основні змістові блоки корпоративних

програм, а саме: розвиток базових навичок та вмінь, підготовка менеджерів та керівного персоналу, дослідження науки й технологій, продажі та обслуговування клієнтів, загальна освіта (Schneider, 2014).

Розвиток базових навичок та вмінь націлений на ліквідацію недоліків середньої освіти, які особливо чітко простежуються на робочому місці. Другий блок, присвячений підготовці менеджерів та керівного персоналу, є одним із найбільших у корпоративних курикулах. Змістова структура програм підготовки менеджерів є найбільш логічною й послідовною. Програми можна розподілити за такими напрямками: управління часом, управління людьми, управління виробництвом та операціями, Звернемо увагу на той факт, що курикулами навчання топ-менеджменту мають істотні відмінності від курикулумів навчання менеджерів нижчих ланок. Третій блок, передбачає вивчення науки й технологій, що у сучасних умовах інформаційної економіки набуває пріоритетного значення. Четвертий блок, націлений на вивчення продажів та обслуговуванню клієнтів, разом із технічним навчанням та навчанням менеджменту. П'ятий блок – загальна освіта – передбачає особистий та професійний розвиток працівників. Філософія сучасних корпоративних програм передбачає взаємозв'язок та взаємозумовленість цих двох процесів. Багато загальних курсів стосуються навчання ведення ділового листування, здійснення кроскультурної комунікації, встановлення міжособистісних взаємин тощо (Schneider, 2016).

Варто зауважити, що навчальні програми для дорослих різного спрямування орієнтовані на розвиток як професійного, так й особистісного досвіду, вирізняються багатоаспектністю та різноманітністю.

Висновки. Таким чином, результати досліджуваної проблеми дають підстави стверджувати, що організаційно-змістові аспекти провайдерів освіти дорослих у США і Канаді мають багато спільного, вирізняються різноманітністю, різноспрямованістю, розгалуженістю мережі. Їх діяльність регулюється нормативно-правовим забезпеченням, зокрема, Законом про освіту дорослих (США, 1966), Законом «Про неперервну освіту» (1976), Законом про грамотність дорослого населення провінції Манітоба (Канада, 2009), Законом про навчання дорослих провінції Нова Шотландія (Канада, 2009) та ін.; провайдерів освіти дорослих доцільно групувати на локальні, традиційні, некомерційні, культурно-освітні, приватні; характерною ознакою змісту американської та канадської освіти дорослих є його подвійна природа: зміст освіти, розглядається як соціальний досвід і діяльність того, хто навчається з використанням цього досвіду; встановлено, що Центри освіти дорослих пропонують широкий спектр освітніх програм для дорослих, які охоплюють усі види освіти дорослих, вирізняються надзвичайною мобільністю у реагуванні на зміни у суспільстві, освітніх потреб дорослих, чому сприяє різноманіття та різноспрямованість навчальних програм, їх модульне структуруванням, яке сприяє індивідуалізації та персоналізації навчання.

У перспективі подальших досліджень плануємо використання інноваційних технологій навчання в дослідити американський та канадський досвід з системи освіти дорослих.

Література

- Бідюк Н. М. Теоретико-методологічні засади розвитку освіти дорослих у США. *Педагогічні науки*. 2014. Вип. 15. С. 8–12.
- Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
- Концепція освіти дорослих в Україні / Укл.: Лук'янова Л. Б. Ніжин: ПП Лисенко М. М., 2011. 24 с.
- Лернер И. Состав и структура содержания образования на уровне теоретического представления / *Теоретические основы содержания общего среднего образования*. Москва: Педагогика. 1983. С. 137–160.
- Огієнко О. І. Концептуальні засади освіти дорослих у Канаді. *Вісник Черкаського університету: збірник наукових праць. Серія: педагогічні науки*. 2011. Вип. 209. Ч. 2. С. 25–29.
- Радіонова І. О. Філософські конструкти навчального плану: американський варіант. *Наукові записки Харківського військового університету. Серія: Соціальна філософія, педагогіка, психологія*. 2001. Вип. IX. С. 55–64.
- Савченко О. Я. Дидактика початкової школи. Київ: Абрис. 1997. 389 с.
- Терьохіна Н. О. Неформальна освіта дорослих: американський досвід для України: методичні рекомендації. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка. 2014. 50 с.
- Центри освіти дорослих. Освіта як суспільна відповідальність. Берлін: DVV. 2011. 30 с.
- Chugai O., Terenko O., Ogienko O. Methods that work: best practices of adult education in the USA. *Advanced Education*. 2017. Vol. 8. P. 72–77. DOI: 10.20535/2410-8286.105059.
- Jarvis P. *Adult Education and Lifelong Learning: Theory and Practice*. London: RoutledgeFalmer. 2004. 320 p. DOI: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.109216>.
- Milana M., McBain L. Adult education in the United States of America: A critical examination of national policy (1998–2014). *Encyclopedia: Journal of phenomenology and education*. 2014. Vol. 18. № 40. P. 34–52. DOI: <https://doi.org/10.6092/issn.1825-8670/4660>.
- Selman G., Cooke M., Selman M., & Dampier P. *The foundations of adult education in Canada*. Toronto, ON: Thompson Educational Publishing, Inc., 2008. 380 p.
- Schmidt S. *Organization and Administration of Adult Education Programs: A Guide for Practitioners (Adult Education Special Topics: Theory, Research and Practice in Lifelong Learning)*. Charlotte, NC: Information Age Publishing, 2016. 274 p.
- Schneider K. (Ed.) *Transfer of Learning in Organizations*. Cham: Springer International Publishing, 2014. 170 p. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-02093-8>.
- Sussmuth R. Financing adult education for development: an introduction to adult education and development. *DVV International series*. 2009. № 73. P. 55–60.

References

- Bidyuk, N. (2014). Teoretyko-metodologichni zasady rozvytku osvity doroslyh u SHA [Theoretical-methodological basis of adult education development in the USA]. *Pedagogical Sciences*, 15, 8–12 (ukr).
- Goncharenko, S. (1997). *Ukrainskyi pedagogichnyi slovnik [Ukrainian Pedagogical Dictionary]*. Kyiv, Ukraine: Lybid (ukr).
- Lukyanov, L. B. (Ed). (2011). *The concept of adult education in Ukraine*. Nizhin, Ukraine: PP Lysenko M. M. (ukr).
- Lerner, I. (1983). Sostav i struktura soderzhaniya obrazovaniya na urovne teoreticheskogo predstavleniya [Content and structure of content of education at the level of theoretical vision]. *Teoreticheskie osnovy soderzhaniya obshchego srednego obrazovaniya*. Moscow, Russia: Pedagogics (rus).
- Ogienko, O. (2011). Kontseptualni zasady osvitu doroslyh u Kanadi [Conceptual basis of adult education in Canada]. *Bulletin of Cherkasy university. Series: Peagogical sciences*, 209, 25–29 (ukr).
- Radionova, I. (2001). Filosofski konstrukty navchalnogo planu: amerikansky variant [Philosophical constructs of curriculum: American variant]. *Scientific Papers of Kharkiv National University. Series: Social Philosophy, Pedagogics, Psychology*, IX, 55–64 (ukr).
- Savchenko, O. (1997). *Dydaktika pochatkovoy shkoly [Dydactics of Primary school]*. Kyiv, Ukraine: Abrys (ukr).
- Teryohina, N. (2014). *Neformalna osvita doroslyh: amerikansky dosvid dlya ukraini [Informal Adult Education: American Experience for Ukraine]*. Sumy, Ukraine: SSPU named after A. S. Makarenko (ukr).
- Tsentry osvity doroslyh. Osvity yak suspilna vidpovidalnist [Centers of Adult Education. Education as social responsibility]*. (2011). Berlin, Germany: DVV (eng).
- Chugai, O., Terenko, O., Ogienko, O. (2017). Methods that work: best practices of adult education in the USA. *Advanced Education*, 8, 72–77. DOI: 10.20535/2410-8286.105059 (eng).
- Jarvis, P. (2004). *Adult Education and Lifelong Learning: Theory and Practice*. London, Great Britain: Routledge Falmer. DOI: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.109216> (eng).
- Milana, M., McBain, L. (2014). Adult education in the United States of America: A critical examination of national policy (1998–2014). *Encyclopedia: Journal of phenomenology and education*. Vol. 18, № 40, 34–52. DOI: <https://doi.org/10.6092/issn.1825-8670/4660> (eng).
- Selman, G., Cooke, M., Selman, M., & Dampier, P. (2008). *The foundations of adult education in Canada*. Toronto, Canada: Thompson Educational Publish (eng).
- Schmidt, S. (2016). *Organization and Administration of Adult Education Programs: A Guide for Practitioners (Adult Education Special Topics: Theory, Research and Practice in Lifelong Learning)*. Charlotte, NC: Information Age Publishing, 2016. 274 p.

- Education Special Topics: Theory, Research and Practice in Lifelong Learning*). Charlotte, USA: Information Age Publishing (eng).
- Schneider, K. (Ed.) (2014). *Transfer of Learning in Organizations*. Cham, Switzerland: Springer International Publishing. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-02093-8> (eng).
- Sussmuth, R. (2009). Financing adult education for development: an introduction to adult education and development. *DVV International series*, 73, 55–60 (eng).

ОРГАНИЗАЦИОННО-СОДЕРЖАТЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРОВАЙДЕРОВ ОБРАЗОВАНИЯ ВЗРОСЛЫХ В США И КАНАДЕ

Теренко Елена, кандидат педагогических наук, доцент, доцент кафедры практики английского языка, Сумской государственной педагогической университет имени А. С. Макаренко, ул. Роменская, 87, 40002 Сумы, Украина, eterenko@ukr.net

В статье анализируются организационно-содержательные аспекты деятельности провайдеров образования взрослых в США и Канаде. Осуществляется корпоративный анализ определения концепта «содержание образования взрослых» зарубежными и украинскими учеными. Исследуется сущность концепта «куррикулум». Определяется специфика деятельности американских и канадских центров образования взрослых. Прослеживается взаимосвязь между центрами образования взрослых и центрами распространения знаний. Устанавливаются отличия между программами базового образования взрослых и программами профессиональной направленности и карьерного роста. Анализируются содержательные блоки программ корпоративного обучения.

Ключевые слова: Канада; корпоративное обучение; куррикулум; образование взрослых; провайдеры; программы базовой грамотности; программы профессиональной направленности; содержание образования; США; центры образования взрослых.

ORGANIZATIONAL AND CONTENT ASPECTS OF PROVIDERS OF ADULT EDUCATION FUNCTIONING IN THE USA AND CANADA

Terenko Olena, PhD (Pedagogy), Associate Professor, Associate Professor of the Department of English Language Practice, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, 87 Romenskaya Str., 40002 Sumy, Ukraine, eterenko@ukr.net

The article deals organizational and content aspects of providers of adult education functioning in the USA and Canada. Comparative analysis of understanding of concept «content of education» by Ukrainian and foreign scientists is conducted. Content of education is experience, which is acquired by personality and becomes subjective. Peculiarities of concept «curriculum» are analyzed. In Ukrainian pedagogics content of education is viewed a system of knowledge, practical skills and ways of activity, experience of creative work, outlook, moral and aesthetic ideas. Specifics of Canadian and American centers of education functioning is analyzed. Every state in the USA and every province in Canada have center of adult education and center of knowledge spreading. Interconnection between centers of adult education and centers of knowledge spreading is traced. Centers of adult education are aimed at creating conditions for personal and professional development of every man. Functions of adult centers of education are singled out. The main functions are the following: monitoring and analysis of adults' educational needs. Differences between programs of general education and programs of professional training and career development are traced. Five blocks of programs of corporate education are analyzed. Programs of general education are aimed at acquisition of knowledge that was not obtained at school in reading, counting and writing. Programs for professional development of adults are aimed at workforce training, development of small business, increasing opportunities for skills development, integration of practical skills and theoretical knowledge at workplace, training of adults for changes in their career. Peculiarities of programs for professional and career development are practical orientation, personalization, openness, binary adaptation. Key components of programs of corporate learning are the following: development of basic skills and knowledge, training of managers and administrative personnel, investigation of science and technologies, selling of commodities and work with clients, general education. Basic skills presuppose not only reading, writing and counting, but also knowledge of sciences, skills of reading, writing and critical thinking. Second block is aimed at training of managers and administrative personnel. The third block is aimed at learning science and technologies, which is rather important in conditions of information society. The fourth block is aimed at teaching how to work with clients in coordination with technical and management education. The fifth block presupposes personal and professional development of workers.

Key words: adult education; Canada; center of adult education; center of knowledge spreading; content of education; corporate training; curriculum; programs of basic literacy; programs of professional orientation; providers; USA.

Стаття надійшла до редакції 1.10.2018

Прийнято до друку 30.10.2018